

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Διεύθυνση : Σταδίου 29, 105 59, Αθήνα
Πληροφορίες : Θ. Καραχρήστου
Φ. Σταματιάδης
Τηλέφωνο : 210-3368338
2131516842
213-1516055
Ηλ. Ταχ. : intaffairs@ypakp.gr
thkarachristou@ypekyp.gov.gr
fstamatiadis@ypakp.gr

ΠΡΟΣ: **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**
Γενική Διεύθυνσης Απασχόλησης,
Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης
Κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και
διεθνείς υποθέσεις
Συντονισμός κοινωνικής ασφάλισης
Υπόψη κ. David DION

ΚΟΙΝ. : **1. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων**
- Γραφείο Υπουργού, κ. Χατζηδάκη
- Γραφείο Υφυπουργού, κ. Τσακλόγλου
- Γραφείο Υφυπουργού, κας. Μιχαηλίδου
2. Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ)
Γραφείο Διοικητή

ΘΕΜΑ: «Επίδομα παιδιού του άρθρου 214 του ν. 4512/2018»

Σχετ.: 1. Η με Α.Π. Αres(2023)1301955/22-02-2023 Επιστολή της Γ.Δ. Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
2. Το από 31/03/2023 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του Προϊσταμένου της Διοικητικής Μονάδας, κ. Dion

Σε απάντηση του ως άνω σχετικού (1) εγγράφου, σας γνωρίζουμε τα παρακάτω σχετικά με το εν θέματι επίδομα.

I. Νομοθετικό πλαίσιο και ιστορική εξέλιξη

Με το άρθρο 214 του ν. 4512/2018 (Α'5) «Ρυθμίσεις για την εφαρμογή των Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 15 του ν. 4659/2020 (Α'21), θεσπίστηκε το νέο αναμορφωμένο Επίδομα Παιδιού (ΕΠ).

Το επίδομα αυτό αποτελεί μία κρατική παροχή κοινωνικού προνοιακού χαρακτήρα, μη συναρτώμενη προς την ύπαρξη ασφαλιστικής σχέσης ή προς προϋποθέσεις που προσιδιάζουν σε ασφαλιστική παροχή. Βασικό στόχο έχει την ενίσχυση του θεσμού της οικογένειας και την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος που αντιμετωπίζει διαχρονικά η χώρα μας.

Το επίδομα αυτό αποτελεί αμιγώς οικονομικό κίνητρο για την αύξηση του νόμιμου πληθυσμού της Ελληνικής Δημοκρατίας μέσω της αύξησης των γεννήσεων από τους νομίμως και μονίμως διαμένοντες στην ελληνική επικράτεια και θεσπίστηκε κατ' επιταγή της παρ. 5 του άρθρου 21 του Συντάγματος της Ελληνικής Δημοκρατίας¹ ως αναγκαίο μέτρο που πρέπει να ληφθεί στο πλαίσιο του σχεδιασμού και της εφαρμογής της δημογραφικής πολιτικής της Χώρας.

Το επίδομα υιοθετήθηκε ως μια στοχευμένη παρέμβαση της Πολιτείας, με σκοπό την πλήρη αναμόρφωση του χάρτη των οικογενειακών παροχών στη χώρα, η οποία διαχρονικά παρουσίαζε έναν κατακερματισμό και δυισμό ανάμεσα σε παροχές κοινωνικοασφαλιστικού και προνοιακού χαρακτήρα.

Πιο συγκεκριμένα, μέχρι και τον Ιούνιο 2014 λειτουργούσε στον Οργανισμό Εργατικού Δυναμικού και Απασχόλησης (ΟΑΕΔ) Διανεμητικός Λογαριασμός Οικογενειακών Επιδομάτων Μισθωτών (ν.δ. 3868/1958), από τα έσοδα του οποίου παρέχονταν σχετικές οικογενειακές παροχές ανταποδοτικού χαρακτήρα. Η χορήγηση των εν λόγω παροχών καταργήθηκε με το εδ. (ε) της παρ. 1.Α. της υποπαρ. ΙΑ3 της παραγράφου ΙΑ του ν. 4254/2014 (Α'85).

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την παρ. 15 του άρθρου 214 του ν. 4512/2014, καταργήθηκαν, και τα προνοιακού τύπου επιδόματα, όπως τα:

α) Ενιαίο Επίδομα Στήριξης Τέκνων (ΕΕΣΤ) της υποπαρ. ΙΑ.2 της παραγράφου ΙΑ, του ν. 4093/2012 (Α'222) και

β) Ειδικό Επίδομα Τριτέκνων και Πολυτέκνων (ΕΕΤΠ) του άρθρου 40 του ν. 4141/2013 (Α'81).

Οι ανωτέρω καταργηθείσες παροχές χορηγούνταν από το 2013 έως το 2017 από τον πρώην Οργανισμό Γεωργικών Ασφαλίσεων (πρ. ΟΓΑ). Αξίζει να σημειωθεί ότι ειδικώς με την πρόβλεψη του ΕΕΣΤ του ν. 4093/2012 είχαν ήδη καταργηθεί τα έως τότε χορηγούμενα μηνιαία οικογενειακά επιδόματα και λοιπές χρηματικές παροχές (εφάπαξ παροχή και ισόβια σύνταξη πολύτεκνης μητέρας²) που είχαν θεσμοθετηθεί υπέρ των τριτέκνων και των πολύτεκνων οικογενειών και χορηγούνταν από τον πρ. ΟΓΑ.

Επιπλέον, σημειώνεται ότι με την παρ. 8 του άρθρου 40 του ν. 4141/2013 (Α'81) καταργήθηκε έτερο ειδικό επίδομα τριτέκνων και πολυτέκνων που είχε θεσπιστεί με την παρ. 7 του άρθρου 7 του ν. 4110/2013 (Α'17). Το καταργούμενο επίδομα αφορούσε ειδικά στα εξαρτώμενα τέκνα από το

¹ Παρ. 5 άρθρου 21 Συντάγματος της Ελληνικής Δημοκρατίας: «Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή δημογραφικής πολιτικής, καθώς και η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων αποτελεί υποχρέωση του Κράτους».

² Όπως έχει, μάλιστα, κριθεί με την ΣτΕ 719/2018 (7μ), «η ισόβια σύνταξη πολύτεκνης μητέρας [...] αποτελούσε κρατική παροχή κοινωνικού προνοιακού χαρακτήρα, μη συναρτώμενη προς την ύπαρξη ασφαλιστικής σχέσεως ή προς προϋποθέσεις που προσδιάζουν σε ασφαλιστική παροχή (βλ. σχετικά ΣτΕ 468/2005 7μ, ΣτΕ 4279/2005, ΣτΕ 90/2006), αφού δεν συνδεόταν με την καταβολή εισφορών, κατεβάλλετο δε ασυνδέτως προς την καταβολή οποιασδήποτε άλλης κοινωνικής παροχής ή αμοιβής μισθού, συντάξεως (κοινωνικοασφαλιστικής παροχής), αποζημιώσεως (βλ. σχετικά ΣτΕ 1095/2001). Η εν λόγω παροχή εχορηγείτο εφ' όρου ζωής, ως επιβράβευση της πολύτεκνης μητέρας, μετά την ενηλικίωση των τέκνων της και την ολοκλήρωση των σπουδών τους (δηλαδή μετά τη συμπλήρωση του 23^{ου} ή 25^{ου} έτους της ηλικίας τους) και μετά τη διακοπή καταβολής του πολυτεκνικού επιδόματος της παρ.3 του άρθρου 63 του ίδιου ν. 1892/1990 [...], το οποίο εχορηγείτο για την αντιμετώπιση των αυξημένων οικογενειακών δαπανών που συνεπάγεται η αύξηση του αριθμού των τέκνων και προς στήριξη των τέκνων για όσο διάστημα ήσαν εκτός παραγωγικής διαδικασίας.»

τρίτο τέκνο και άνω, και είχε καθοριστεί σε 500 ευρώ κατ' έτος για κάθε τέκνο, εφόσον το οικογενειακό εισόδημα ανερχόταν μέχρι το ποσό των 45.000 ευρώ. Με το νέο επίδομα του ν. 4141/2013 ελήφθη ειδική πρόνοια για τις τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες με την καθιέρωση ενός οικογενειακού επιδόματος, ως επιπρόσθετης παροχής, αφενός ως μέτρου για τη στήριξη της τρίτεκνης και πολύτεκνης οικογένειας και αφετέρου ως κινήτρου προς τους νέους γονείς για τη δημιουργία πολυμελών οικογενειών, με προφανή στόχο την αντιμετώπιση του οξύτατου δημογραφικού προβλήματος της Χώρας.

Γίνεται αντιληπτό ότι με τις νομοθετικές παρεμβάσεις από το 2012 και μετά, η Πολιτεία επιχείρησε σταδιακά να επαναπροσδιορίσει το μείγμα των οικογενειακών παροχών στη Χώρα, μετατοπιζόμενη από γενικότερες παροχές ανταποδοτικού χαρακτήρα που προορίζονταν μόνο για πολίτες που είχαν καταβάλλει εισφορές, σε παροχές περισσότερο προνοιακής φύσης, πιο στοχευμένων και εξατομικευμένων κριτηρίων, ακόμη και για πολίτες που δεν ικανοποιούσαν ασφαλιστικές προϋποθέσεις. Παράλληλα, αυτή η στρατηγική μετατόπιση κινητοποιήθηκε ή εξυπηρετούσε και πρόσθετους περιορισμούς ή στοχεύσεις, όπως το γενικότερο κλίμα δημοσιονομικής προσαρμογής που ακολούθησε μετά το 2010, η ανάγκη περιορισμού του δημοσιονομικού αποτυπώματος των εν λόγω παροχών, η προσπάθεια μείωσης του μη-μισθολογικού κόστους, η ταυτόχρονη ανάγκη άμβλυνσης του δημογραφικού κινδύνου και η εν γένει επιχειρούμενη αναμόρφωση των οικογενειακών παροχών στη Χώρα στη βάση της προνοιακής πολιτικής.

Υπογραμμίζεται ότι η προώθηση δημόσιων πολιτικών που προστατεύουν την οικογένεια (ειδικώς την πολύτεκνη) και αντιμετωπίζουν το δημογραφικό πρόβλημα της Χώρας επιτάσσονται και από το ίδιο το Σύνταγμα της Ελλάδας και ειδικότερα στο άρθρο 21 και τις παρ. 1, 2 και 5³. Οι εν λόγω συνταγματικές υποχρεώσεις του κοινού νομοθέτη διαπιστώνονται ειδικώς για την περίπτωση του προνοιακού και μη ανταποδοτικού χαρακτήρα του ΕΕΤΠ, στις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) 719/2018 (7μ) και ΣτΕ 1087/2017 Ολομ.. **Παράλληλα, με τις προνοιακές οικογενειακές παροχές εξυπηρετείται η αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος ως έκφραση του γενικότερου δημοσίου συμφέροντος (βλ. σχετικά Σ.τ.Ε. 1095/2001, 3675/1996 κ.α.).**

II. Ταυτότητα του ΕΠ

Σκοπός και φύση του επιδόματος

Το επίδομα αποσκοπεί στη στήριξη και ενδυνάμωση του θεσμού της οικογένειας στην Ελλάδα. Παράλληλα, επιχειρεί την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος, μέσω ειδικής πρόνοιας για περιπτώσεις πολύτεκνων οικογενειών, ήτοι νοικοκυριών με άνω των τριών (3) παιδιών, καθώς και την ουσιαστική στήριξη της μονογονεϊκής οικογένειας. Περισσότερα για τη στόχευση της δημόσιας πολιτικής αναλύονται στην ενότητα III της παρούσας.

³ Βλ. «1. Η οικογένεια ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους [...] 2. Πολύτεκνες οικογένειες, ανάπηροι πολέμου και ειρηνικής περιόδου, θύματα πολέμου, χήρες και ορφανά εκείνων που έπεσαν στον πόλεμο, καθώς και όσοι πάσχουν από ανίατη σωματική ή πνευματική νόσο έχουν δικαίωμα ειδικής φροντίδας από το Κράτος [...] 5. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή δημογραφικής πολιτικής, καθώς και η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων αποτελεί υποχρέωση του Κράτους.»

Το επίδομα είναι προνοιακής φύσης και μη ανταποδοτικού χαρακτήρα, ήτοι δεν συνδέεται με καταβαλλόμενες ασφαλιστικές εισφορές από την εργασία.

Αρμόδιος Φορέας χορήγησης

Το επίδομα χορηγείται από τον Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ), ο οποίος αποτελεί καθολικό διάδοχο του πρ. ΟΓΑ αποκλειστικά ως προς τις προνοιακές παροχές. Πιο συγκεκριμένα, σημειώνεται ότι από 01.01.2017 με το άρθρο 51 του ν. 4387/2016, ο τότε ΟΓΑ διασπάστηκε σε δύο τμήματα. Το τμήμα του πρ. ΟΓΑ που κατέβαλε παροχές ασφαλιστικού χαρακτήρα αποσπάστηκε και εντάχθηκε στο νεοσύστατο τότε Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), και ήδη σήμερα Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ). Το παραμένον τμήμα του πρ. ΟΓΑ που χορηγούσε παροχές προνοιακού χαρακτήρα αρχικά παρέμεινε αυτόνομο μετά την απόσπαση της κοινωνικοασφαλιστικής δραστηριότητας⁴ και εν συνεχεία μετασχηματίστηκε στον ΟΠΕΚΑ, ως έχει σήμερα⁵. Η ανωτέρω διάσπαση σηματοδότησε, τυπικά, επιχειρησιακά, αλλά και ουσιαστικά, τον οριστικό διαχωρισμό της αρμοδιότητας μεταξύ των κοινωνικοασφαλιστικών και προνοιακών παροχών στη Χώρα.

Ποσό του Επιδόματος

Το μηνιαίο ποσό του επιδόματος για δικαιούχο με ένα (1) ή δύο (2) παιδιά ανέρχεται σε 70 ή 42 ή 28 ευρώ ανάλογα την κατηγορία ισοδύναμου οικογενειακού εισοδήματος που ανήκει. Για το τρίτο και για κάθε επόμενο παιδί, το ανωτέρω ποσό διαμορφώνεται σε 140 ή 84 ή 56 ευρώ, αντιστοίχως εισοδηματικής κατηγορίας.

Δικαιούχοι του επιδόματος

Το επίδομα χορηγείται στις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων, εφόσον καλύπτουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις. Ειδικότερα:

(α) Έλληνες πολίτες που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα

(β) ομογενείς αλλοδαποί που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα και διαθέτουν Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας ομογενούς

⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν.4387/2016 με τίτλο «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης - Σύσταση – Σκοπός», ορίζεται ότι «1. Συνιστάται Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την επωνυμία «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης», αποκαλούμενο στο εξής «Ε.Φ.Κ.Α.», το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και έχει την έδρα του στην Αθήνα. Από 1.1.2017, οπότε και αρχίζει η λειτουργία του ως φορέα κύριας κοινωνικής ασφάλισης, εντάσσονται στον Ε.Φ.Κ.Α. αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς κύριας κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τα άρθρα 53 επ. και ο Ε.Φ.Κ.Α. καθίσταται οιονεί καθολικός διάδοχος αυτών. Το Ν.Α.Τ. και ο Ο.Γ.Α. εξακολουθούν, και μετά την κατά τα ως άνω ένταξή τους, να διατηρούν αυτοτελή νομική προσωπικότητα για την άσκηση των μη ασφαλιστικών τους αρμοδιοτήτων.

⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν.4520/2018 (Α' 30) με τίτλο «Ενιαίος φορέας διαχείρισης προνοιακών παροχών και παροχών κοινωνικής αλληλεγγύης» ορίζεται ότι «1. Ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ), από την έναρξη ισχύος του παρόντος, μετονομάζεται σε Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) και συνιστά ενιαίο φορέα υλοποίησης πολιτικών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης του ν. 4387/2016 (Α' 85). 2. Ο ΟΠΕΚΑ είναι Ν.Π.Δ.Δ., τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και έχει την έδρα του στην Αθήνα. 3. Ο ΟΠΕΚΑ καθίσταται οιονεί καθολικός διάδοχος του ΟΓΑ ως προς το σύνολο των αρμοδιοτήτων του, όπως αυτές ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος.»

(γ) πολίτες κρατών-μελών της ΕΕ που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα

(δ) πολίτες των χωρών που ανήκουν στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (και πολίτες της Συνομοσπονδίας της Ελβετίας) που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα

(ε) υπηκόους τρίτων χωρών ή απάτριδες, στους οποίους έχει χορηγηθεί το καθεστώς πρόσφυγα ή το καθεστώς επικουρικής προστασίας, κατά την έννοια των περιπτώσεων στ' και η' του άρθρου 2 του ν. 4636/2019 (Α' 169),

(στ) ανιθαγενείς, των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις του ν. 139/1975 (Α' 176),

(ζ) πολίτες τρίτων χωρών, στους οποίους έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του π.δ. 114/2010 (Α' 195) σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 19Α του ν. 4251/2014 (Α' 80),

(η) πολίτες άλλων κρατών που διαμένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα. Σε αυτή την κατηγορία πολιτών το επίδομα χορηγείται εφόσον διαμένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελληνική Επικράτεια τα τελευταία δώδεκα (12) έτη πριν από το έτος υποβολής της αίτησης, όπως αυτό προκύπτει από την υποβολή δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των ιδίων ή των συζύγων τους ή, εφόσον οι ίδιοι δεν ήταν υπόχρεοι φορολογικής δήλωσης, από τη φορολογική δήλωση, στην οποία εμφανίζονται ως εξαρτώμενα μέλη και τα εξαρτώμενα τέκνα τους βρίσκονται στην Ελλάδα.

Το μόνιμο και νόμιμο της διαμονής στη χώρα των ανωτέρω κατηγοριών πολιτών αποδεικνύεται από την υποβολή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος καθ' έκαστο φορολογικό έτος. Ως υποβολή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος νοείται αυτή που έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια του έτους, εντός του οποίου τασσόταν η προθεσμία για την υποβολή της και όχι η τυχόν, μετά τη λήξη του έτους, εντός του οποίου έχει ταχθεί η ανωτέρω προθεσμία, υποβολή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος παρελθόντος φορολογικού έτους.

Η προϋπόθεση της μόνιμης και νόμιμης διαμονής στη χώρα υπαγορεύεται πλήρως από τη στόχευση του επιδόματος που είναι η αύξηση του νομίμου πληθυσμού της Ελληνικής Δημοκρατίας, ανεξαρτήτως υπηκοότητας, και όχι η εισοδηματική ενίσχυση των περιστασιακώς ή προσωρινώς διαβιούντων στην ελληνική επικράτεια.

Προϋποθέσεις χορήγησης επιδόματος

Το επίδομα δεν χορηγείται αυτόματα στους δικαιούχους, αλλά μόνον μετά από σχετική αίτηση στον ΟΠΕΚΑ.

Το επίδομα χορηγείται σε δικαιούχους που διαμένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελληνική Επικράτεια, όπως αυτό προκύπτει από την υποβολή δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των ιδίων ή των συζύγων τους ή, εφόσον οι ίδιοι δεν ήταν υπόχρεοι φορολογικής δήλωσης, από τη φορολογική δήλωση, στην οποία εμφανίζονται ως εξαρτώμενα μέλη και τα εξαρτώμενα τέκνα τους βρίσκονται στην Ελλάδα. **Ενδεικτικό της γνήσιας προνοιακής φύσης του επιδόματος είναι ότι η έννοια του εξαρτώμενου μέλους δεν ταυτίζεται με την έννοια του έμμεσου μέλους όπως**

αποτυπώνεται στην ασφαλιστική νομοθεσία και δεν αντλείται από αυτή, αλλά αντ' αυτού αντλείται ως στοιχείο από το φορολογική νομοθεσία. Και αυτό γιατί στην ασφαλιστική νομοθεσία το εξαρτώμενο μέλος (έμμεσο μέλος) συνδέεται μόνο με τον ένα γονέα (άμεσο μέλος) και λαμβάνει τυχόν παροχές που απορρέουν από την ασφάλιση του άμεσου ασφαλισμένου μέλους. Ενώ για τις ανάγκες των προνοιακών παροχών είναι προτιμητέα η έννοια του νοικοκυριού, η οποία απαντάται στη φορολογική νομοθεσία.

Το επίδομα χορηγείται από το πρώτο παιδί και καταβάλλεται στην οικογένεια του φορολογούμενου λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων και το λεγόμενο «ισοδύναμο οικογενειακό εισόδημα».

Ως ισοδύναμο οικογενειακό εισόδημα ορίζεται το συνολικό, πραγματικό ή τεκμαρτό εισόδημα από κάθε πηγή ημεδαπής και αλλοδαπής προέλευσης προ φόρων, μετά την αφαίρεση των εισφορών για κοινωνική ασφάλιση, εξαιρουμένων των επιδομάτων που δεν προσμετρώνται στο φορολογητέο εισόδημα, όλων των μελών της οικογένειας, διαιρούμενο με τη λεγόμενη κλίμακα ισοδυναμίας.

Η κλίμακα ισοδυναμίας προκύπτει από το σταθμισμένο άθροισμα των μελών της οικογένειας, ως εξής:

(α) πρώτος γονέας: στάθμιση 1

(β) δεύτερος γονέας: στάθμιση 1/2

(γ) κάθε εξαρτώμενο τέκνο: στάθμιση 1/4

Ειδικά για τις μονογονεϊκές οικογένειες ισχύει ευνοϊκότερη στάθμιση, καθώς για το πρώτο εξαρτώμενο τέκνο προβλέπεται στάθμιση 1/2 και κάθε επόμενο εξαρτώμενο τέκνο έχει στάθμιση 1/4. **Η εν λόγω ειδική πρόνοια υποδεικνύει τόσο το γνήσιο προνοιακό χαρακτήρα της παροχής, όσο και τη σημασία που δίνεται σε στοχευμένα κριτήρια που εξειδικεύονται ανά περίπτωση αιτούντα.** Παράλληλα, οι πολύπλευρες δημογραφικές εκφάνσεις του χορηγούμενου επιδόματος, αναδεικνύονται και από την ευνοϊκή μεταχείριση που επιφυλάσσει η Πολιτεία για τις μονογονεϊκές οικογένειες, και οι οποίες δεν περιορίζονται μόνο στην περίπτωση των πολύτεκνων οικογενειών.

Για τον καθορισμό των δικαιούχων οικογενειών προσδιορίζονται **τρεις (3) κατηγορίες ισοδύναμου οικογενειακού εισοδήματος**, ως εξής:

(α) Α' κατηγορία: έως 6.000 ευρώ,

(β) Β' κατηγορία: από 6.001 ευρώ έως 10.000 ευρώ,

(γ) Γ' κατηγορία: από 10.001 ευρώ έως 15.000 ευρώ.

Ειδικότερες προϋποθέσεις χορήγησης του επιδόματος είναι:

(α) ηλεκτρονική υποβολή Ε1 για υποβολή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.

(β) συμπλήρωση και ηλεκτρονική υποβολή εντύπου Α21, μέσω της ιστοσελίδας του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) ή της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε. (ΗΔΙΚΑ Α.Ε.).

Πληρωμή του Επιδόματος

Το Επίδομα Παιδιού καταβάλλεται σε διμηνιαία βάση και δεν είναι εξαγώγιμο. Σημειώνεται ότι, το επίδομα αυτό απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου, δεν προσμετράται στο συνολικό, πραγματικό ή τεκμαρτό, οικογενειακό εισόδημα, δεν κατάσχεται για οποιαδήποτε οφειλή ούτε συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα των τελευταίων και τα ασφαλιστικά ταμεία, όπως επίσης δεν κατάσχεται από πιστωτικά ιδρύματα για οφειλές προς αυτά ούτε συμψηφίζεται με οφειλές προς πιστωτικά ιδρύματα. **Ειδικά το τελευταίο στοιχείο υποδηλώνει το ρητό προνοιακό του χαρακτήρα, καθώς η εν λόγω ευνοϊκή μεταχείριση προβλέπεται στο ελληνικό δίκαιο ειδικά για προνοιακού τύπου παροχές.** Ο ΟΠΕΚΑ χορηγεί σε τυχόν ενδιαφερόμενους βεβαίωση διακοπής ή βεβαίωση καταβληθέντων ποσών, για κάθε πιθανή χρήση.

Ποσοτικά στοιχεία

Το επίδομα παιδιού παρέχεται σε πάνω από 860 χιλιάδες οικογένειες και αφορά 1,5 εκατ. παιδιά, ενώ η ετήσια δαπάνη ανέρχεται σε περίπου 1 δισ. ευρώ.

III. Χαρακτήρας επιδόματος

Από την αποτύπωση της ιστορικής εξέλιξης των οικογενειακών παροχών στην Ελλάδα καθίσταται σαφές ότι η πρόθεση του νομοθέτη ήταν να θεραπευτεί ο κατακερματισμός των οικογενειακών παροχών στη χώρα και να υιοθετηθεί μια γνήσια προνοιακή προσέγγιση, πλήρως αποσυνδεδεμένη από την καταβολή πάσης φύσεως εισφορών. **Το προσφερόμενο ενιαίο αυτό επίδομα δεν επιχειρεί να αποτελέσει οιασδήποτε μορφής αναπλήρωση ή υποκατάσταση εισοδήματος, αντ' αυτού επιχειρεί να παράσχει μια μορφή κοινωνικής στήριξης (*social assistance*) που λειτουργεί ως κίνητρο για την γονεϊκότητα και ως αρωγός σε αυτή, με έντονες δημογραφικές προεκτάσεις.** Ως εκ τούτου, θεωρούμε ότι εξαιρείται του υλικού πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού 883/2004, βάσει της παρ. 5α του άρθρου 3⁶.

Η εξαίρεση του επιδόματος από το πεδίο εφαρμογής και η γνήσια προνοιακή του φύση, πέραν των ανωτέρω, επιρρωννύεται από το γεγονός ότι **η χρηματοδότησή του προέρχεται αποκλειστικά από τον κρατικό προϋπολογισμό**, ενώ οι όροι για τη χορήγηση και τον υπολογισμό του ποσού του επιδόματος αυτού δεν εξαρτώνται από τυχόν εισφορές εκ μέρους των δικαιούχων, ούτε από τη συμπλήρωση χρονικών περιόδων ασφάλισης.

⁶ Η ελληνική πλευρά, όπως και άλλα Κ-Μ, έχει τονίσει σε αρκετές περιπτώσεις, όπως και στο πλαίσιο της εξεταζόμενης αναθεώρησης του Κανονισμού 883/2004, ότι οι οικογενειακές παροχές σε χρήμα στη χώρα μας δεν μπορούν, σε καμία περίπτωση, να θεωρηθούν ότι αποτελούν μορφή αναπλήρωσης εισοδήματος για τις περιόδους ανατροφής τέκνων (βλ. και έγγραφο της Προεδρίας 8394/23, ADD 1/21-04-2023).

Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του ΔΕΕ, μια παροχή χαρακτηρίζεται ως κοινωνικοασφαλιστική αφενός όταν χορηγείται στους δικαιούχους ανεξαρτήτως κάθε ατομικής και κατά διακριτική ευχέρεια εκτίμησης των προσωπικών τους αναγκών, βάσει καταστάσεως καθοριζόμενης από το νόμο, και αφετέρου όταν αναφέρεται σε έναν από τους κινδύνους που απαριθμούνται στο άρθρο 3 του Κανονισμού, σωρευτικώς. **Ωστόσο, στη προκείμενη περίπτωση, το επίδομα καταβάλλεται και μεν στοχευμένα σε οικογένειες με παιδιά ως οικογενειακή παροχή, φέρει δε έντονα εξατομικευμένα κριτήρια τόσο ως προς την επιλογή των δικαιούχων, όσο και για τον καθορισμό του χορηγούμενου ποσού.**

Ειδικότερα, για την καταβολή του ΕΠ και τον καθορισμό του ύψους αυτού λαμβάνεται υπόψη πλέγμα εξατομικευμένων (*in concreto*) κριτηρίων, όπως:

1. ο αριθμός των γονέων
2. ο αριθμός των τέκνων
3. το πραγματικό οικογενειακό εισόδημα

Η φόρμουλα επιχειρεί την ενσωμάτωση και τη στάθμιση των προσωπικών αναγκών της οικογένειας που αιτείται του επιδόματος, πρωτίστως βάσει του πραγματικού οικογενειακού εισοδήματος, αλλά δευτερευόντως και από το μέγεθος του νοικοκυριού. Αυτό συμβαίνει γιατί το οικογενειακό εισόδημα δεν εξυπηρετεί απλά στη διαπίστωση της εισοδηματικής κλάσης της οικογένειας (που θα μπορούσε για παράδειγμα να οδηγήσει δυνητικά σε ένα προκαθορισμένο ετήσιο χορηγούμενο ποσό), αλλά αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ίδιας της φόρμουλας υπολογισμού. Με λίγα λόγια, το προκύπτον ποσό ΕΠ αποτελεί εξαρτημένη μεταβλητή, τόσο του πραγματικού οικογενειακού εισοδήματος *per se*, όσο και των στοιχείων μεγέθους και σύνθεσης του νοικοκυριού, βάσει των οποίων προκύπτει το ισοδύναμο οικογενειακό εισόδημα. **Συνεπώς, καθίσταται αντιληπτό ότι το εν λόγω επίδομα αποτελεί μια μορφή οικονομικού κινήτρου και κοινωνικής αρωγής (social assistance) που ενσωματώνει πλήρως τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε οικογένειας,**

Η διάσταση της εξατομίκευσης του ΕΠ αναδεικνύεται ειδικά στη διαπίστωση της μονογονεϊκότητας, καθώς αυτή δεν αναγνωρίζεται μόνο σε περιπτώσεις οριστικού χωρισμού των γονέων ή μη αναγνώρισης του τέκνου από έτερο γονέα. Η ιδιότητα του μονογονέα μπορεί να αναγνωριστεί και με υπεύθυνη δήλωση του ενός γονέα στην οποία να δηλώνεται ότι οι γονείς τελούν σε διάσταση και κατά το χρονικό αυτό διάστημα τη γονική μέριμνα ασκεί εν τοις πράγμασι και κατ' αποκλειστικότητα ή μετά από σχετική ανάθεση ένας μόνο γονέας. Αξίζει να αναφερθεί ότι περίπου 1 στους 5 δικαιούχους ΕΠ αποτελούν μονογονεϊκές οικογένειες.

Η παρεχόμενη στήριξη λαμβάνει, προφανώς, τη μορφή μιας οικογενειακής παροχής, αλλά όχι κατά την εν στενή έννοια αντιστάθμισης των οικογενειακών βαρών (βλ. αρ. 1, περ. στ του Κανονισμού), αλλά κατά την ευρεία έννοια παροχής κινήτρων για τόνωση της γονεϊκότητας και την αντιμετώπιση του δημογραφικού κινδύνου. Σαφώς, μια οικογενειακή παροχή τέτοιου τύπου φέρει και στοιχεία εισοδηματικής ενίσχυσης, όπως κάθε τύπου προνοιακή παροχή σε χρήμα. Ωστόσο, ο σκοπός του νομοθέτη με το εν λόγω μέτρο είναι να ενισχυθεί ο πληθυσμός της χώρας, μέσω της παρακίνησης

των πολιτών που κατοικούν μονίμως και νομίμως σε αυτή, ανεξαρτήτως υπηκοότητας⁷. Για το λόγο αυτό, το μέτρο απευθύνεται καθολικά στο σύνολο του πληθυσμού της χώρας, εφόσον πληρούνται βέβαια οι σχετικές εκ του νόμου προϋποθέσεις και όχι μόνον σε ειδικές κατηγορίες πολιτών (βλ. εργαζομένων ή ασφαλισμένων ή συνταξιούχων).

Στο πεδίο των αρμοδιοτήτων, ενδεικτικό είναι ότι η **χάραξη της πολιτικής των παροχών αυτών ανήκει στο χαρτοφυλάκιο της Κοινωνικής Αλληλεγγύης** του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και όχι της Κοινωνικής Ασφάλισης.

IV. Συμπεράσματα

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, **κρίνουμε ότι το ΕΠ:**

1. συνιστά μη ανταποδοτική παροχή κοινωνικής αρωγής (*social assistance*) προνοιακού τύπου σε χρήμα, η οποία εξαιρείται του υλικού πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού 883/2004, βάσει της παρ. 5 του άρθρου 3 αυτού.
2. δεν επιχειρεί να παρέχει οιασδήποτε μορφής υποκατάσταση ή αναπλήρωση εισοδήματος για τις περιόδους ανατροφής τέκνων.
3. ενσωματώνει αυστηρά εξατομικευμένα κριτήρια τόσο για την επιλογή των δικαιούχων, όσο και για τον υπολογισμό του χορηγούμενου ποσού.
4. δεν φέρει καθόλου κοινωνικοασφαλιστικά χαρακτηριστικά και δεν απαιτεί την καταβολή πάσης φύσεως εισφορών.
5. καλύπτεται εξ ολοκλήρου από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.
6. έχει ως στρατηγική στόχευση να αποτελεί κίνητρο για τη γονεϊκότητα και αρωγό σε αυτή, με έντονες δημογραφικές προεκτάσεις για τη Χώρα, στο πλαίσιο της συνταγματικής επιβαλλόμενης υποχρέωσης της Ελληνικής Δημοκρατίας για σχεδιασμό και εφαρμογή δημογραφικής πολιτικής.

Για τους λόγους αυτούς η Ελλάδα φρονεί ότι η εν λόγω παροχή δεν εντάσσεται στο υλικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 883/2004 (ΕΚ).

⁷ Όπως έχει, μάλιστα, κριθεί με την υπ' αριθμ. 430/2022 απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ, «από την αδιάστικτη διατύπωση της παραγράφου 2 του άρθρου 21 του Συντάγματος και το σκοπό της, που είναι η συμβολή στην αντιμετώπιση του οξυμένου δημογραφικού προβλήματος της Χώρας, συνάγεται ότι ο συνταγματικός νομοθέτης απέβλεψε στη δημογραφική ανάκαμψη της χώρας συνολικά, χωρίς να αποκλείεται καταρχήν από τη σχετική πρόνοια της πολιτείας καμία κοινωνική κατηγορία ή ομάδα. Για το λόγο αυτό, δεν είναι επιτρεπτό να ταυτίζεται η ειδική, κατά το Σύνταγμα, προστασία των πολύτεκνων οικογενειών με την πρόνοια της πολιτείας για τις οικονομικά ή κοινωνικά ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Η λήψη μέτρων για τη διασφάλιση συνθηκών αξιοπρεπούς διαβίωσης των ευπαθών αυτών ομάδων αποτελεί, κατά το Σύνταγμα, αυτοτελή και διακεκριμένο στόχο της κοινωνικής πολιτικής του Κράτους, ο οποίος δεν ενσωματώνει ούτε απορροφά τους ειδικότερους σκοπούς της προβλεπόμενης από το Σύνταγμα δημογραφικής πολιτικής της πολιτείας ούτε μπορεί να υποκαταστήσει την ειδική φροντίδα της για τους πολύτεκνους, στο πλαίσιο της δημογραφικής αυτής πολιτικής, με βάση την αντίληψη ότι πρόκειται για «αξιολογικά όμοιες» περιπτώσεις. Η αυτοτέλεια των πιο πάνω στόχων της κοινωνικής πολιτικής, όπως διαγράφεται από το άρθρο 21 του Συντάγματος, πρέπει να διαφυλάσσεται κατά τη λήψη των σχετικών μέτρων, λαμβάνοντας υπόψη ότι με την ειδική φροντίδα υπέρ των πολύτεκνων το Σύνταγμα δεν απέβλεψε στην προστασία τους ως προσώπων οικονομικών αδυνάτων ή αναξιοπαθούντων, αλλά στη βελτίωση των δημογραφικών στοιχείων του πληθυσμού στο σύνολό του. [...] Περαιτέρω, το Δικαστήριο έκρινε ότι η ως άνω υπουργική απόφαση αντιβαίνει και ευθέως στις διατάξεις των παρ. 2 και 5 του άρθρου 21 του Συντάγματος, στο μέτρο που καταργεί το ισχύον κατά την έκδοσή της ειδικό τιμολόγιο οικιακής χρήσης για τις πολύτεκνες οικογένειες, εξομοιώνοντας την κατά τις εν λόγω διατάξεις του Συντάγματος ειδική προστασία των πολύτεκνων στο πλαίσιο της ασκούμενης δημογραφικής πολιτικής με τις λοιπές διακεκριμένες κατά το άρθρο αυτό του Συντάγματος περιπτώσεις άσκησης κοινωνικής πολιτικής χωρίς απογράφοντα λόγο.

Βάσει του άρθρου 76 του Κανονισμού οι αρμόδιες αρχές των Κ-Μ γνωστοποιούν μεταξύ τους κάθε πληροφορία που αφορά στις τροποποιήσεις της νομοθεσίας τους που δύνανται να επηρεάσουν την εφαρμογή του Κανονισμού. Βάσει της ανωτέρω τεκμηρίωσης, η εν λόγω παροχή δεν φέρει χαρακτηριστικά που επηρεάζουν - κατά την κρίση μας - την εφαρμογή του Κανονισμού, καθώς δεν εντάσσεται στο υλικό πεδίο εφαρμογής του. Σε κάθε περίπτωση, η παρούσα επιστολή επέχει και θέση ενημέρωσης επί της εν λόγω παροχής.

Επιπρόσθετα, στο πνεύμα του άρθρου 76 και ιδίως της παρ. 4 περί χρηστής διοίκησης και στο πλαίσιο τυχόν ερωτημάτων από άλλα Κ-Μ περί οικογενειακών παροχών, η Ελλάδα καταβάλει διαχρονικά κάθε προσπάθεια εκπλήρωσης των εν γένει υποχρεώσεων συνεργασίας μεταξύ των Κ-Μ.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας.

**Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ**

ΠΑΥΛΙΝΑ ΚΑΡΑΣΙΩΤΟΥ

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Γεν. Γραμματέως Κοινωνικών Ασφαλίσεων
2. Γραφείο Γεν. Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας
3. Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Ασφάλισης
4. Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης
5. Διεύθυνση Ειδικότερων Θεμάτων Ασφάλισης και Παροχών
6. Διεύθυνση Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας